

Småföretags- barometern 2023

Blekinge län

ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinge län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Blekinge län	5
Näringslivet i Blekinge län.....	5
Småföretagsbarometern – Blekinge län	6
Konjunkturindikatorn	6
Sysselsättning.....	8
Orderingång.....	9
Omsättning	10
Lönsamhet.....	11
Företagens prisförväntningar	11
Expansionsutsikter och tillväxthinder	12
Slutsatser	14

OM SMÅFÖRETAGS- BAROMETERN

Småföretagsbarometern är en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

NETTOTAL OCH KONJUNKTURINDIKATORN

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, ordergång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I BLEKINGE LÄN

Småföretagskonjunkturen i Blekinge län har försvagats under 2023 efter uppgången i fjol när effekterna av pandemin klingade av. Nedgången i konjunkturindikatorn blev dock inte lika djup som i Gotland och Västernorrlands län som uppvisade den svagaste konjunkturen. Den starkaste konjunkturen är i Norrbotten följt av Uppsala och Västerbottens län. De blekingska företagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året och även om konjunkturindikatorn stiger något är ett tydligt omslag från fjolårets optimistiska framtidsplaner. Dock är länet något mer positivt inställda till konjunkturen än riket i stort.

- **Sysselsättningstillväxten** i länets småföretag har vänt efter fjolårets nedgång. Något som även avspeglas på riksnivå. Det osäkra konjunkturläget hindrar småföretagen i länet från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen stanna kvar på det negativa territoriet.
- **Tillväxten i ordergång** har avtagit i länets företag efter uppgången i fjol, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna pekar på att tillväxttappet i ordergången lär fortsätta på fjolårets nivåer. Det är en mer pessimistisk bedömning jämfört med i riket som helhet och i linje med fjolårets undersökning.
- **Omsättningstillväxten** i småföretagen ökade efter pandemin men har i år följts av en tydlig avmattning under både i länet och i riket som helhet. Förväntningarna för det närmaste året pekar på en fortsatt nedgång i omsättningstillväxten.
- **Lönsamhetstillväxten** i småföretagen har ökat under de senaste tolv månaderna efter fjolårets minskning där länet placerar sig på nivåer som är i linje med riksnittet. Till skillnad från riket i stort förväntar sig Blekinge en svag minskning i lönsamhetsutvecklingen det kommande året.
- Sex av tio företag i länet (63 procent) ser goda **expansionsmöjligheter**, vilket är något lägre än det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (66 procent).
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Blekinge län är bristen på lämplig arbetskraft, vilket var femte företag (23 procent) uppger. Svag efterfrågan har seglat upp som det näst största tillväxthindret och upplevs som ett något mindre hinder i länet jämfört med i övriga riket.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I BLEKINGE LÄN

De svenska småföretagen återhämtade sig snabbt efter pandemin och konjunkturindikatorn steg till 57 under 2022 efter ett fall till historiskt låga nivåer 2021 (-15). Men småföretagen står inför nya utmaningar. Pandemin och kraftiga produktionskostnadsökningar har följts av historiskt hög inflation och snabbt stigande räntor. Effekterna för småföretagen ser vi redan i resultaten. Konjunkturindikatorn föll till 25 under den senaste tolv månadsperioden och avviker från företagens planer från i fjol då den förväntades stiga till 77. Samtliga delar blev klart svagare än vad företagarna förutsåg och den största tillbakagången var i orderingången och i sysselsättningen. Men det är en splittrad konjunkturbild. Störst var nedgången inom detaljhandel och bygg medan övriga tjänsteföretag klarat sig bättre.

Småföretagen räknar med en fortsatt svag konjunktur under det närmaste året. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är klart lägre än dess historiska genomsnitt. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Ränthöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturedgången. Men även kring framtidsförväntningarna är bilden splittrad. Mest pessimistiska är företagen inom detaljhandeln och byggföretagen medan det finns en övervikt av tjänsteföretag som räknar med ökad tillväxt det närmaste året.

Näringslivet i Blekinge län

BEFOLKNING OCH DEMOGRAFI

Blekinge är landets tredje minsta region sett till befolkning och också en av de med lägst medianinkomst. Arbetslösheten har kontinuerligt varit över medel de senaste fem åren och den ökande demografiska försörjningskvoten likaså, vilket innebär att de som arbetar behöver försörja allt fler. Befolkningsutvecklingen är den näst lägsta i landet och har dessutom varit negativ under flera tidsperioder. Regionen har Karlskrona som största stad.

NÄRINGSLIV

58 procent av Blekinges befolkning jobbar inom privat sektor, vilket är lägre än genomsnittet. Den ekonomiska utvecklingen i Blekinge har under de senaste två decennierna varit strax under riksgenomsnittet. Tillverkningsindustrin dominerar regionen och ett fåtal bolag står för lejonparten av arbetstillfällena vilket medför viss sårbarhet om det skulle uppstå kriser i dessa branscher. Blekinge kommer näst sist när det gäller skatteintäkter från småbolag och fjärde sist beträffande kvinnor som högsta befattningshavare i företagen. Bruttoregionalprodukten är 402 000 kronor per capita år 2021, vilket är femte lägst i riket.

REGIONAL UTVECKLING OCH INFRASTRUKTUR

Då Blekinge är har en relativt låg branschbredd är man beroende av lokala arbetsmarknadsregioner. På grund av ökad pendling har antalet arbetsmarknadsregioner krympt och storlekarna växt, vilket varit gynnsamt för branschbredden. Regionen bedömer att en utbyggnad av kollektivtrafiken är centralt för regionförstoringen och Blekinges ekonomi.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – BLEKINGE LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framför allt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre och åtta år.

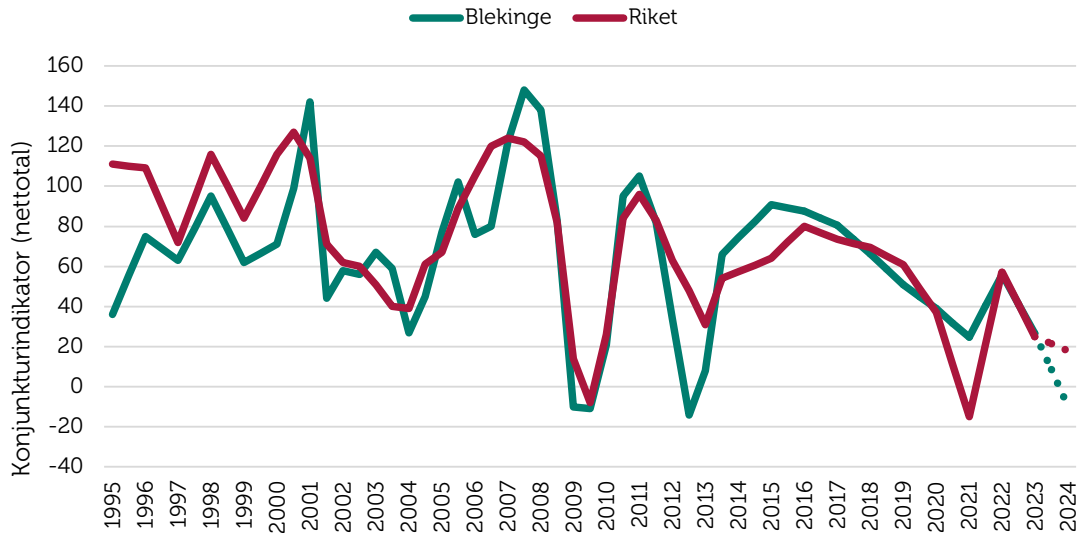
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

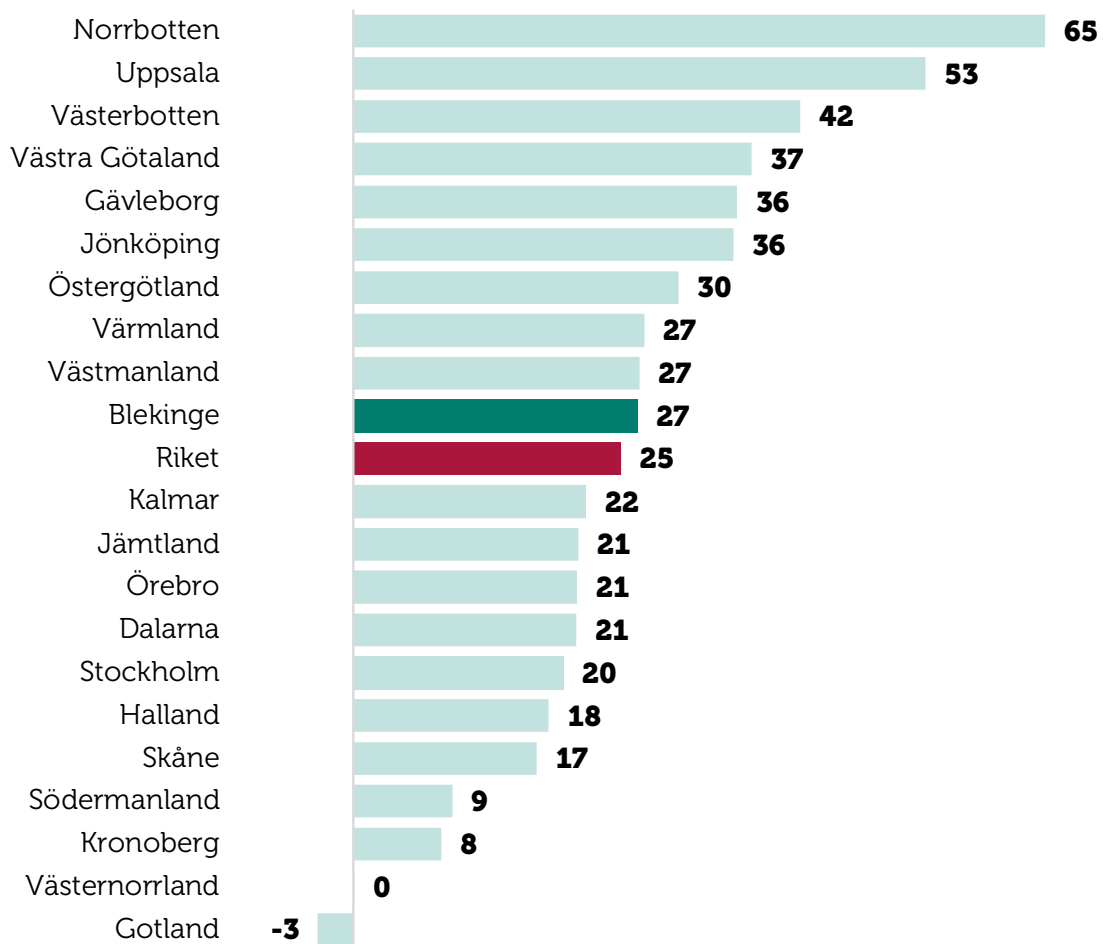
I Småföretagsbarometern redovisas småföretagens sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 1 visar att Blekinges konjunkturindikator har följt rikssnittets kurva med undantag för mitten på 90-talet till börjar på 00-talet då länet låg under genomsnittet. Därefter har Blekinge följt utvecklingen, men med något högre toppar och lägre dalar.

Årets Småföretagsbarometer visar en tydlig nedgång i småföretagskonjunkturen efter den kraftiga uppgången ifjol, som delvis drogs upp av borttagna pandemirestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. I stället har nya utmaningar tillkommit i spåren av den höga inflationen och de snabbt stigande räntorna. Länets konjunkturindikator sjönk till 27 i årets undersökning från 56 förra året, vilket innebär att tillväxten i länet har minskat. Det är en utveckling som är i linje med vad småföretagen i hela riket visar. Det förändrade omvärldsläget med risk för en annalkande lågkonjunktur har satt avtryck i småföretagens förväntningar för det närmaste året både i länet och i riket som helhet. Småföretagen som i fjol förutsåg en fortsatt konjunkturuppgång räknar med att den svaga konjunkturen består även om fallet i konjunkturindikatorn bromsar in. Länets konjunkturindikator sjunker till -9 vilket är klart lägre nivåer än fjolårets förväntningar då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 40.

Figur 1. Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Blekinge län och riket 1995–2023.

Figur 2. Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2023.

Sysselsättning

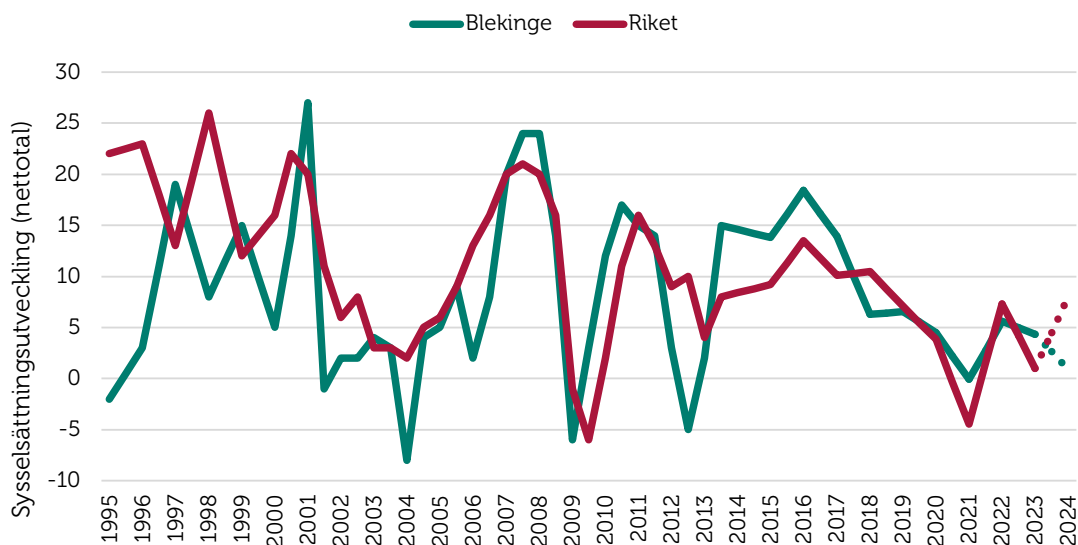
Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i småföretagen har uppvisat en avtagande trend sedan 2016 för att bottna i samband med pandemin. I fjol tog sysselsättningen fart och nettotalet för sysselsättningen steg till sex i länet efter att varit noll under 2021, då en lika många företag var positiva som negativa. I år har sysselsättningsökningen stannat upp, och nettotalet sjönk till fyra, vilket fortfarande innebär att något fler företag i länet tror på en ökad sysselsättning. Det antyder en stor branschspridning där länets tillverkande företag i större utsträckning minskade antalet anställda jämfört med tjänsteföretagen.

Det osäkra konjunkturläget hindrar inte småföretagen från att öka antalet anställda de kommande tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen stannar kvar i det positiva territoriet där länets företagare är mindre expansiva i sina planer än i riket som helhet med ett nettotal på 1 jämfört med rikets 8. Mest expansiva anställningsplaner är i länets industrisektor.

Trots en förväntad måttlig uppgång i sysselsättningen är det lägre anställningsplaner jämfört med i fjol då 16 procent av länets företag räknade med att öka antalet anställda jämfört med årets 6 procent. Historiskt har företagen överskattat sina anställningsplaner samtidigt som konjunkturutsikterna är osäkra. Hushållens urholkade köpkraft och ett minskat bostadsbyggande kan slå hårdare på företagens sysselsättningsplaner än vad företagarna själva uppper.

Figur 3. Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Blekinge län och riket 1995–2023.

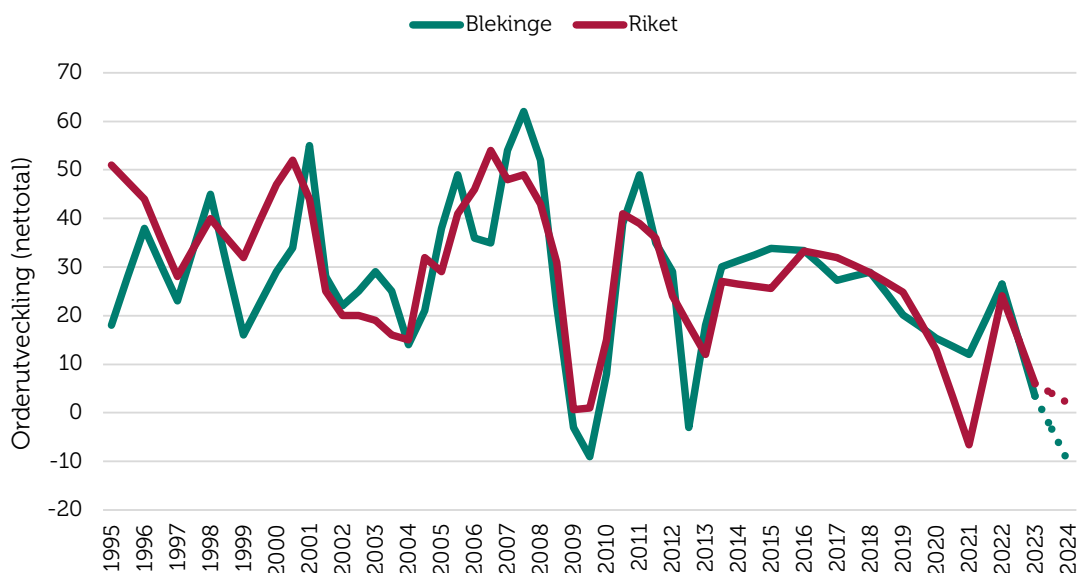

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxten i företagens orderingång ökade i fjol efter nedgången under pandemin. Nettotalet för orderingång sjönk till tre för länet och sex för riket från att ha varit klart mer positiva 2022. Men det blev en kortvarig återhämtning. Omslaget i konjunkturer tillsammans med en hög inflation och snabbt stigande räntor har minskat tillväxten i företagens orderingång. 30 procent av länets företag uppger att orderingången har ökat det senaste året jämfört med 26 procent som anser att den har minskat och innebär att nettotalet sjönk till fyra. Framtidsutsikterna är lågt ställda jämfört med fjolåret då nettotalet för orderingången förväntades stiga till 16. I årets undersökning väntas en betydligt svagare utveckling och nettotalet förväntas bli -10.

Figur 4. Orderutveckling (netttotal) i Blekinge län och riket 1995–2023.

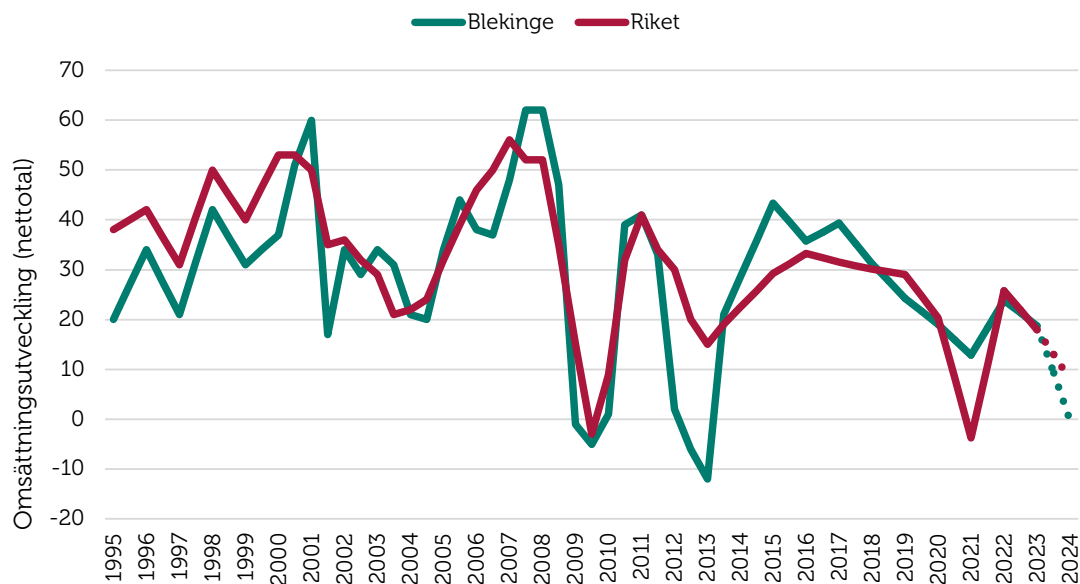
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten har dämpats hos länets småföretag likväl som för riket som helhet efter uppgången i fjol som kan ses som en rekyl efter den kraftiga nedgången under pandemin. Drygt fyra av tio av länets företag uppger att omsättningstillväxten har ökat de senaste tolv månaderna medan 23 procent anser att den har minskat. Det ger ett nettotal på 19 jämfört med 24 i fjol och innebär att nedgången i omsättningstillväxten följer utvecklingen för riket som helhet där nettotalet stannar kvar på 18. Att omsättningen inte fallit i samma omfattning som orderingången kan sannolikt förklaras av att företagen betat av ineliggande orderstockar. Omsättningen i nominella termer kan också ha upprätthållits av högre försäljningspriser som företagen genomfört under året. I så fall kan den volymmässiga omsättningstillväxten vara väsentligt lägre.

Länets företag räknar dock med en nedgång i omsättningstillväxten för de kommande tolv månaderna. Andelen företag som räknar med en ökad omsättning sjunker till 34 procent samtidigt som 24 procent tror att omsättningen kommer att minska, vilket ger ett nettotal på 10. Mest pessimistiska är länets industriföretag även om det är en splittrad bild. 45 procent av företagen räknar med en minskad omsättning jämfört med 36 procent som tror på en ökad omsättning, vilket ger nettotalet -9. I tjänsteföretagen är bilden den omvända, fler företag (32 procent) tror på en ökad omsättning än de som räknar med att den minskar (29 procent).

Figur 5. Omsättningsutveckling (netttotal) i Blekinge län och riket 1995–2023.

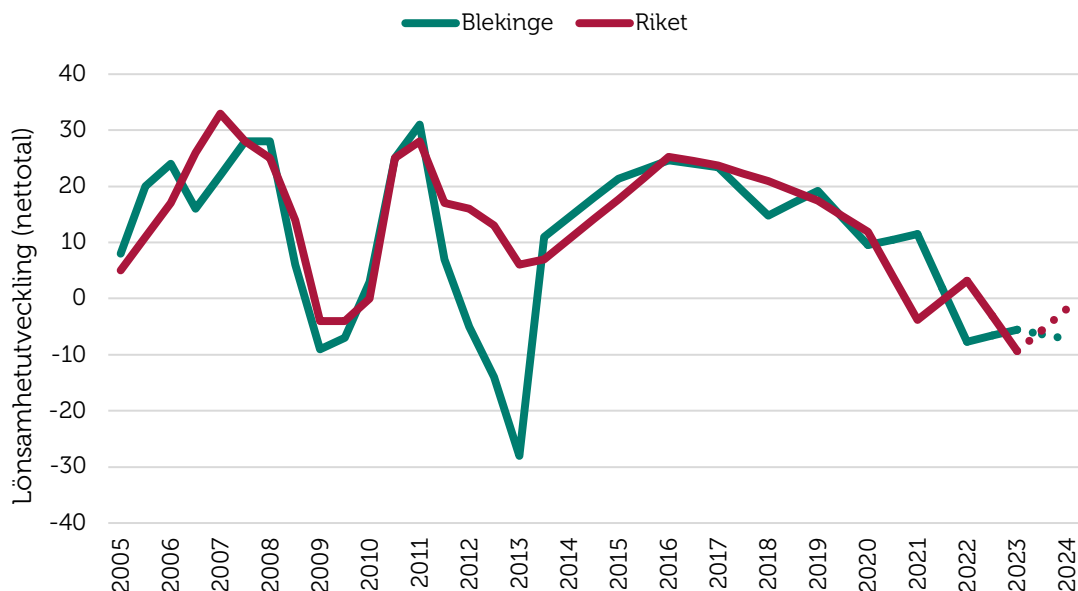

Lönsamhet

Lönsamheten i länets företag steg i fjolårets rapport efter tre år med avmattad tillväxt men har åter fallit tillbaka. I årets undersökning var det 31 procent av länets företag som ansåg att lönsamheten hade förbättrats under de senaste tolv månaderna medan 36 procent upplevde att den hade försämrats. Nettotalet för lönsamheten noterades till -5 och är en uppgång från fjolårets -8. Lönsamhetsförsvagningen är framträdande både i länets industri- och i tjänsteföretag, med övervikt av företag som upplevde att lönsamheten hade försämrats. Pandemin 2020, fjolårets kraftiga produktionskostnadsökningar och därtill en svagare konjunktur har pressat ned lönsamheten i de svenska småföretagen. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -6.

De blekingska småföretagens lönsamhetsförväntningar är lågt ställda och en viss förvärring förväntas. Det gör att länets nettotal för lönsamhet sjunker till -7 vilket är i linje med fjolårets förväntningar. Tjänsteföretagen i länet är mer optimistiska jämfört med industriföretagen även om båda branscher tror på en nedgång. .

Figur 6. Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Blekinge län och riket 2005–2023.

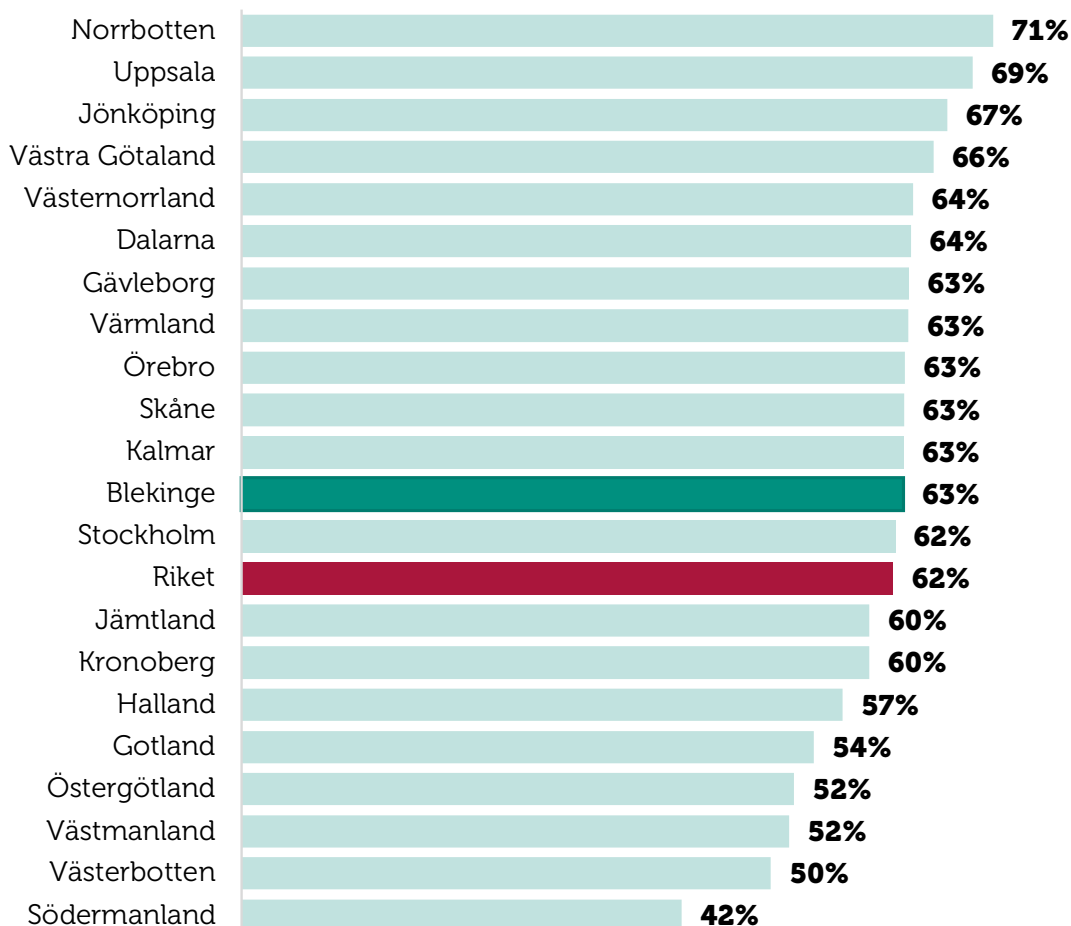
Företagens prisförväntningar

Lönsamhetsförsvagningen sker trots att företagen har höjt sina priser, vilket skulle tyda på att prisökningarna varit lägre än företagens produktionskostnadsökningar. I årets barometer uppgav 56 procent av företagen att de lär höja priserna under det kommande året medan enbart fyra procent angav att de inte tänker höja priserna. Det blir också svårare för företagen att höja priserna mot sina kunder när konjunkturen försvagas. På frågan om hur stora prisökningar företagen planerar under 2023 uppger drygt sju av tio av länets företag prisökningar i linje med inflationen som prognostiserades till 5,5 procent enligt Riksbankens februariprognos. Vart tionde företag (12 procent) planerar högre prisökningar än inflationen.

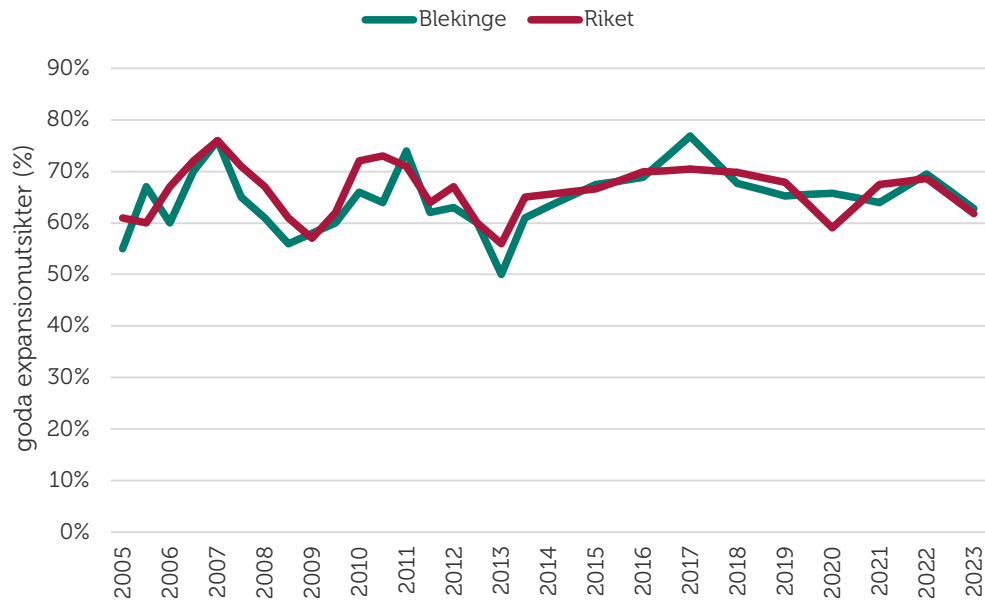
EXPANSIONSUTSIKTER OCH TILLVÄXTHINDER

Sex av tio företag i landet (63 procent) ser goda möjligheter att expandera, vilket är i linje med det historiska genomsnittet men något lägre jämfört med förra året (70 procent). Med undantag för den djupa nedgången i början av 1990-talet har småföretagen varit optimistiska om sina tillväxtmöjligheter oavsett svängningar i konjunkturen. Långsiktiga visioner kring företagets framtida verksamhet spelar sannolikt en större roll än tillfälliga svängningar i konjunkturen. Blekinge län uppvisar en motsvarande utveckling och är i nivå med riksgenomsnittet. Mest optimistiska är företagen i Norrbotten följt av Uppsala och Jönköpings län medan lägst förväntningar finns i Södermanland och Västerbottens län.

Figur 7. Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2023.

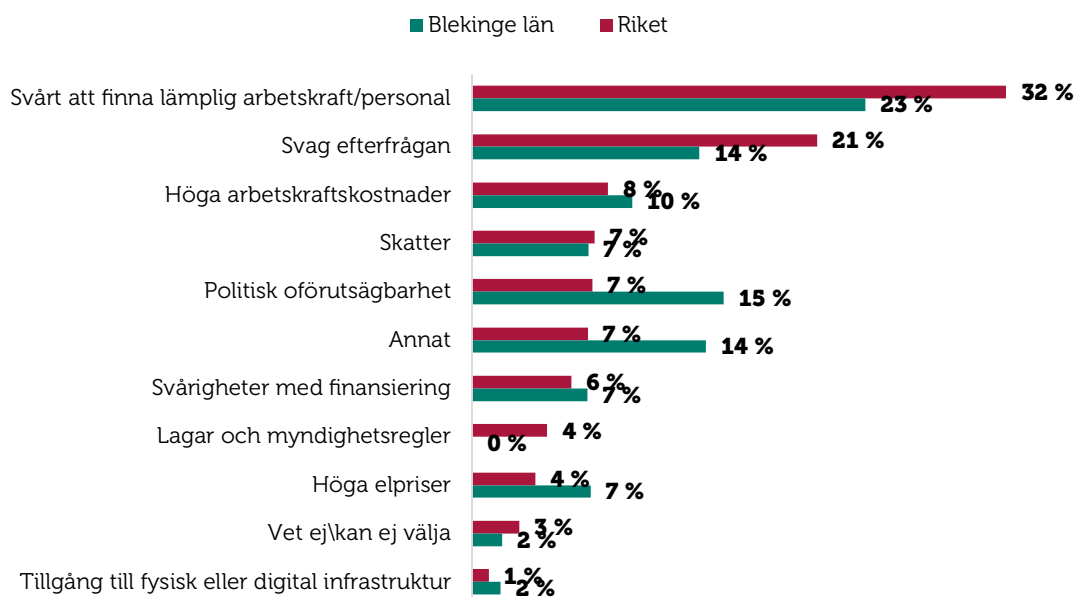
Figur 8. Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Blekinge län och riket 2005–2023.

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft trots en svagare konjunktur. I årets undersökning uppger 23 procent av länets företag det svaret, vilket är lägre än fjolårets 26 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft och utgör ett betydande hinder för tillväxt. Politisk oförutsägbarhet är det näst vanligaste hindret och har sjunkit från 22 procent av länets företag i fjol till 15 procent i årets undersökning.

Figur 9. Tillväxthinder enligt företagen i Blekinge län och i riket 2023 (procent).

SLUTSATSER

Det är en tydlig inbromsning i småföretagskonjunkturen som årets Småföretagsbarometer visar efter uppgången i fjol som till viss del drogs upp av borttagna coronarestriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov. Sedan fjolårets undersökning har konjunkturindikatorn för riket som helhet fallit från 57 till 25. Men det är en splittrad konjunkturbild. Hushållsnära företag har påverkats hårdast när hushållens köpkraft urholkats av den höga inflationen och de stigande räntorna men även byggföretagen nu när bostadsbyggandet faller och hushållens bostadsrenoveringar minskar. För tillverknings- och tjänsteföretagen har nedgången inte varit lika djup men ändå en tydlig avmattning jämfört med fjolårets undersökning. Lönsamheten i småföretagen har åter vänt ned efter fjolårets förbättring. Stigande produktionskostnader, kronförsvagning och en svagare efterfrågan har pressat ned lönsamheten i många företag både i länet och i riket som helhet trots att företagen har höjt sina priser. I årets barometer sjönk nettotalet för lönsamheten till -9, vilket är den lägsta nivån sedan svenska finanskrisen i början av 1990-talet.

Även om det finns ljusglimtar om att inflationen är på väg ned och räntetoppen kan vara nära är småföretagens förväntningar lågt ställda inför de kommande tolv månaderna sannolikt påverkade av det senaste årets utveckling. Om deras prognoser stämmer skulle konjunkturindikatorn sjunka till 18, vilket är långt ifrån fjolårets optimistiska planer. Något stöd från orderingången förväntas inte och omsättningen faller tillbaka med risk för att företagens sysselsättningsplaner är alltför optimistiska. Men de regionala skillnaderna är stora. Företagen i Blekinge län förutser en fortsatt nedgång under det närmaste året och konjunkturindikatorn sjunker till -9.

Mest pessimistiska är företagen i Södermanland och Gotland där konjunkturindikatorn noteras i det negativa territoriet. Företagens framtidsplaner sker under en osäker omvärldskonjunktur. Räntehöjningarnas effekter på den svenska ekonomin har vi ännu inte till fullo sett med risk för att småföretagen underskattar konjunkturbedgången. Positivt är att företagen har byggt upp kapitalbuffertar vid oväntade händelser, till exempel vid halverade intäkter under en tre månader. Sju av tio företag skulle klara sig från en konkurs vid halverade intäkter genom att använda företagets besparingar. Tio procent av företagen uppger att de skulle gå i konkurs och är särskilt koncentrerat till detaljhandeln och delar av tjänstesektorn.

Swedbank

Swedbank, Landsvägen 40, 172 63 Sundbyberg
Postadress: 105 34 Stockholm

08 – 585 900 00 | info@swedbank.se | swedbank.se

Sparbankernas Riksförbund

Sparbankernas Riksförbund, Vasagatan 11, 111 20 Stockholm
Postadress: Box 16249, 103 24 Stockholm

08 – 648 206 20 | info@sparbankerna.se | sparbankerna.se

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
Postadress: 106 67 Stockholm

08 – 406 17 00 | info@foretagarna.se | foretagarna.se